

تفسیر لایه مند از بستر تاریخی در معماری

(مطالعه موردی: خیابان ارگ مشهد)

مهدی حمزه نژاد hamzehnejad@iust.ac.ir

جواد میری² javadmiri14@gmail.com

چکیده:

شهرهای تاریخی از لایه های الحاقی بسیاری ترکیب یافته اند که کاربری آنها تغییر یافته است. این شهرها در بردارنده هویت و خاطره اند، بازنمودهای مادی اند از فرهنگ های کهن با تاریخ کهن. ساختار لایه لایه در طی قرن ها شکلی مداوم بازسازی شده اند، بدین معنا که لایه های جدید به شکل فزاینده ای به روی لایه های پیشین الحاق شده اند. آن را می توان همچون پالیمسست در نظر داشت، تصویری از تنوع و هم سازی است که یک ژرفای فرهنگی را منعکس می کند. شهر مشهد به عنوان شهر تاریخی دچار آسیب های هویتی شده است. در این مقاله سعی بر آن است با بررسی خیابان ارگ در چهارچوب لایه های سه گانه، ویژگی های پویایی و خاطره انگیزی را تفسیر و راهکار جهت احیا آن ارائه شود. لایه اول (لایه روایت کهن) مربوط به دوران تاریخی قبل از 1312 (مقارن با سفر رضا شاه به مشهد) که تحولات اجتماعی و سیاسی سبب رشد ارگ گردید، لایه دوم (ساختارزدایی) مربوط به دوره تاریخی 1312 تا اوایل دهه چهل که ارگ در اوج رونق فرهنگی و تفریحی بوده است و لایه سوم (ساختار جدید) از اواخر دهه چهل تا وضع موجود که دوران تنزل ارگ است. اکنون در محله تاریخی ارگ، شاهد بهم ریختگی لایه های مختلف تاریخی در کنار یکدیگر هستیم. همچنین کاربری های قبلی خیابان ارگ که سبب پویایی و خاطره انگیزی برای ساکنین مشهد بود محو شده است. در این مطالعه راهکارهایی جهت احیا خیابان ارگ به دوران رونق خودش پیشنهاد گردید. روش مطالعه این پژوهش، روش تفسیری-تاریخی و منابع کتابخانه ای می باشد.

کلید واژه: ساختار لایه لایه، خاطره انگیزی، بافت تاریخی، پالیمسست

¹ نویسنده مسئول

² نویسنده مسئول